

GÜNÜMÜZ ÂŞIK VE ŞAİRLERİNDE AĞIT YAKMA GELENEĞİ

Çağın gereği, teknolojik yenileşme ve sanayileşmenin yanı sıra kültürel etkilenmelerden doğan kozmopolitik, folklor ürünlerinin yaşama şansını olumsuz etkilemekte ise de; bazı değerlerimiz bütün canlılığı ile hayatîyetini korumaktadır. Bunlardan biri de günümüz şâir ve âşıklarında görülen "ağıt yakma" geleneğidir. Bu gelenek, Türk milletinin tarihi kadar eskidir. Eski Türkler'de dini bir mahiyet taşıyan ve Orhun Kitabeleri'nde zikredilen "yuğ" ayinlerinde "yuğcu" ve "sığıtçı" ların söyledikleri "sagu" ya bugün; Uygur Türkleri'nde "Mersiye Koşukları", Karaçay Malkar Türkleri'nde "Küv" Azeri Türk-leri'nde "Ağı", Türkmenler'de "Ağı, Tavsa", Nogay Türkleri'nde "Bozlaw", Özbek Türkleri'nde "Matemnâme", Kazak ve Kırgız Türkleri'nde "Coktav", Kırım Tatarları'nda "Tagmag", Kerkük Türkleri'nde "Sazlamag" adı verildiği gibi Anadolu Türkleri arasında da "Ağıt yakma", "Sagu sağma", "Sayma", "Ağlatma", "Ağıt etme", "Ölü deşeti" olarak adlandırılmaktadır.

Türk toplulukları arasında yaygın olan bu geleneğin bazı milletlerde de mevcut olduğunu hem yazılı kaynaklardan hem de bu konudaki incelemelerden öğreniyoruz. (GÖRKEM, 1990: 12-16) Bu şiirlere eski Mısır'da "Maneros", İslamiyet'ten önce yaşayan Araplar'da "Nihayet-nevna, nedb-nüdbe, resâ-mersiye, mâtem, bükâ, na'y", Eski Yunan'da "Thr-enas", Latinler'de "Preceficce" adı verilmekte; Eski Çin'de, Yahudiler arasında, Hindistan'da, Avusturalya'da Malta'da ve Eski İranlılar arasında, ölünün arkasından törenler düzenlenmekte ve ağıtlar söylenmektedir.

Dikkat edilirse gâye fiziki olarak yok olan bir kişiyi veya değeri manen yaşatmaktır. Bütün olaylara karşı ilk tepkimiz, ses ve hareket şeklinde ortaya çıkar. Bu tepki, münferit olarak ortaya konulduğu gibi toplu olarak da gerçekleştirilir. Bu toplu davranışlar belli törenler şeklinde icra edilmektedir. Ezgi eşliğinde etkili sözlerin söylendiği bu törenler, çoğunlukla ölünün başında ve ölünün gömülmesinden sonra ölü evinde yapıldığı gibi, daha sonra mezar ziyaretlerinde veya ölünün hatırlandığı zamanlarda da yapılmaktadır (İslam Ansiklopedisi: C.1: 472). Bu törenlerde söylenen ağıtların kendine özgü ezgileri vardır. Önceden söylenmiş bir ağıt ezgisiyle söylenen ağıtlar pek etkileyici olmazlar. Bunun gibi sırf bir geleneği yerine getirmek için zorlama ile yakılmış ağıtlar

Dr. Hasan KÖKSAL

Ege Ü. Türk Dili ve Edebiyatı B. Öğr. Görevlisi

da vardır. Bu tür ağıtların toplum üzerindeki etkileyici yönleri zayıftır. Buna karşılık, yakıldıklarından bu yana yüzlerce yıl geçmesine rağmen dillerden düşmeyen ve sanatçıların repertuarlarında yer alan ağıtlar da vardır. Bu tür ağıtların ezgilerinde halk musikisinin en güzel inceliğini bulabilmekte ve ağıt her söylendiğinde, ağıtın yakılışına sebep olan olayı belleklerimizde tazelemekteyiz. Meselâ kocasını kaybeden ve dul kalan bir gelinin ağzından söylenen:

Camışları vurdum kıra, bayıra,
Döğüşe döğüşe (y)endi çayıra,
Güveğiye deyin gelip ayrıra,

Sarı da camış yaraladı yârimi,
Eğdi boynuzunu döktü kanını.

diye başlayan ve bugün radyo ve televizyon programlarında dinlediğimiz bu türkünün yakılış sebebini birçoğumuz bilmekteyiz. (Erzurum Köylerinden birinde iki manda (camış, camız) çayırdaki otlarken dövüşmeye başlarlar ve orada bulananlar bir türlü ayıramazlar. Camızların sahibi genç delikanlı o gece gerdeğe girecektir. O'na haber verirler. Delikanlı tebdili kıyafet ettiği için mandalar O'nu tanımazlar ve boynuzlayarak öldürürler. Böylece düğün yarıda, gelinin elleri koyunda kalır) (ALADAĞ, 1949: 76).

Biz bu çalışmamızda, anonimleşmiş ağıt örneklerinden değil de, günümüz âşık ve şairlerinin kendilerini çok etkileyen acı bir olay karşısında söyledikleri ağıtlardan ve bu geleneğin nasıl canlılığını koruduğunu gösteren metinlerden söz edeceğiz.

Her ne kadar ağıt denilince ölüm akla gelirse de bunun dışında çeşitli sebeplerle yakılmış ağıtlar mevcuttur. Bu mevcutlar, yapılarına ve motiflerine göre incelemek konumuzu dağıtacağı için, biz yalnız konularına göre incelemeyi esas alacağız.

Bunlar içinde ölen kimselere söylenen ağıtlar en yaygın olanlardır. Cinayete kurban gidenler, evlenmelerinden kısa bir süre sonra ölenler, düğünlerini görememiş nişanlılar, asker ocağında düşmana karşı canını siper edenler, gurbetteyken ata ocağına hasret gidinler, iş veya trafik kazalarında ölenler gibi sırasız ölümlerin yanısıra; savaş, deprem, sel ve çığ felaketi, grizu patlaması, toprak kayması gibi toplu ölümler, işlenen konular arasındadır. Ayrıca "Gelin Ağıtları" diye adlandı-

rılan şiirleri de bu zümre arasına dahil etmek gerekir.

Şimdi, yukarıda özetlediğimiz değişik konularda yakılmış ağıt örneklerini günümüz âşıklarının dilinden vermeye çalışalım. Sunacağımız bu ağıtlardan büyük bölümünü bizzat âşıklarla yüz yüze gelerek, bir bölümünü mektupla yazışarak, bir bölümünü de yazılı basından temin etmiş bulunuyoruz. Yüze yakın âşıkla yazışma yaptık, ancak belli bir kesimden cevap alabildik. Âşıkların veya şairlerin bu üzüntülü olay ve felaketlerden yakınmak için söyledikleri bu şiirlere bazen "türkü" bazen de "destan" diye adlar da verilmektedir. Nasıl adlandırılırsa adlandırılınsın bunlar, "ağıt yakma" geleneğinin birer uzantısıdır. Özellikle şu son üç yıl, Türk toplulukları için ağıt dönemi olmuştur. Allah ağıtlara konu olacak olayları bir daha göstermesin.

Sırasız ölümler üzerine yakılan ağıtlar, bazen ölen kişinin kendi ağzından, bazen de ölen kişiye başkaları tarafından söylenir.

1988 yılında Kozan'ın Diniker köyünden Çoban Haridi adında bir kişi Saimbeyli ilçesinin Çayırözü denilen yaylasına çıkar. İki oğlu hayvanları otlatmak için ayrılırlar. Delikanlılar, sıcağın bunalır ve kömür ocaklarında birikmiş göletlere serinlemek için girerler. Göletlerin dibi milli olduğu için, batar ve boğulurlar. Akşam olur, dönmeyen delikanlıları aramaya çıkarlar, elbiselerini göletin kenarında bulurlar, acı gerçek öğrenilir. Âşık Hacı Karakılıç oğlanların babasının diliyle ağıdını yakar:

Dostlar bahar geldi yayla zamanı,
Bak, yine gelmedi bizim yavrular,
Garip başımızın derdi dumanı,
Çok, yine gelmedi bizim yavrular

Diniker'den göçümüzü yükledik,
Hüzüngür dağımı yine yokladık,
Cevdet'im, Mustafa'm sizi bekledik,
Yok, yine gelmedi bizim yavrular.

Âşık Kul Nuri, 1989 yılında böbrek hastalığından kurtulamayarak genç yaşta ölen delikanlı için babasının isteği üzerine şu ağıdı söyler:

Göç ettim gurbete yuva kurayım,
Kurayım da sefamızı süreyim,
Hazırlandım böbreğimi vereyim,

Genç yaşında yere verdim yavrumu,
İlahi kadere eğdim boynumu.

Ölenin içtimai mevkisi, halk tarafından sevilme derecesi, ağıtların değişik ağızlardan yakılmasına ve bunların uzun süre yaşamasına sebep teşkil eder. Âşık Mansur Alyansoğlu, amcası Âşık Rüstem Alyansoğlu'nun ölümü üzerine yaktığı ağıtta, merhumun sağ iken gördüğü bir rüyaya da yer veriyor. Görülen rüya şöyledir: Amcam bir gece rüyasında Azrail'i görür. Azrail canını almaya geldiğini söyler. Amcam da "benim canımı alma, bana on yıl müddet ver, sana baldızımı vereyim" der. Böylece rüyasında Azrail ile bacanak olur. 21 Ekim 1971 yılında "bacanağım Azrail'e" isimli bir türkü yazar. Bizim de "dedik belki bacanağı unuttu" sözünden maksadımız budur.

On dört Ekim günü tuttu bir sancı,
O zaman bellisiz derdi eminim,
Dedik belki bacanağı unuttu,
Halbuki evini sordu eminim.

Alyansoğlu biliridi işini,
On yıl evvel görmüştü düşünüyü,
Ölmeden yazdırdı mezar taşım,
İsteği yerine erdi eminim.

Aynı kişinin ölümü üzerine Arapçaylı Âşık İlhami Demir'in (O da Allah'ın Rahmetine kavuştu):

Bülbül gibi yapar idin virdim,
Neden bize söylemedin derdini,
Kime küstün terkeyledin yurdunu,
Verdin kara yere yan Alyansoğlu.

ağıdıyla, Karşı Âşık Şeref Taşlıova'nın:

Genç yaşında soldu bahçesi barı,
Gurbet elde kaldı garip mezarı,
Aylarca yas tuttu Kars Âşıkları,
Teller Alyansoğlu dedi ağladı. ağıdındaki
"kara yere yan vermek", "Tellerin Alyansoğlu diye ağlaması" güçlü imajlardır.

Âşıkların devlet büyüklerinin ölümüne yakınlık onlara adadıkları ağıtlar da sevgi ve vefa duygusunun birer örneğidirler.

Jandarma Genel Komutam Orgeneral Eşref Bitlis ve diğer silah arkadaşlarınının 20 Şubat 1993

günü bindikleri uçağın havada yanması sonucu şehid olmaları ağıdın konusunu oluşturur. Âşık Cammoğlu:

Hangi sebep bu kazaya yol açtı ?
Şiiri yazarken dilim dolaştı...
Beş kumandan şehadete ulaştı,
Hey Koca Türkiye başın sağolsun...

Kürk olsa kim giyer işlenen suçu,
Uçak parçalanmış yamyor içi,
Eşref Bitlis Paşa yükledi göçü,
Yüce Türk Ordusu başın sağolsun.

Buna benzer bir olay da 17 Ağustos 1988 günü yaşanmış, Pakistan Devlet Başkanı Ziyaülhak'ın bindiği uçak havada infilak etmiş ve korkunç ölüm meydana gelmişti. Bu olayın birinciye oranla vahameti, bir suikast sonucu işlenmesiydi.

TRT'den haber aldım bu günler,
Ciğerimin başı yandı bu sene!...
Pakistan yaşlıdır dört yan iniler,
Bacamıza baykuş kondu bu sene!..

Ağıtlar, her yerde ve herkese söylenmez, ağıdı söyleyen ve dinleyenler arasında ruhi beraberliğin olması gerekir. Âşıkların yaktığı ağıtları dinlerken hem masum insanlarımızın ölümüne ağlıyor hem de günümüzün, bir türlü sona ermeyen "terör" belasının bir an önce ortadan kalkması beklentisi içinde oluyoruz. PKK teröristleri tarafından 1 Mayıs 1992 günü öldürülen İspir ilçesinin Aksu köyünden Mustafa Güler, binlerce şehitten biri...

Yine baykuş öttü bu günler dalda,
Vatan bekçileri acep ne halde?
Mehmetçik vurulmuş geliyor yolda,
Ecel şerbetini içen Mustafa,
Vatan için candan geçen Mustafa.

Mustafa yetmiş tam yirmi çağa,
Şehit diye ordu sarmış bayrağa,
Gece on ikide verdik toprağa,
Ecel şerbetini içen Mustafa
Vatan için candan geçen Mustafa.
Âşık Canimoğlu ağlatma sazı,
Ölenler şehittir, kalanlar gazi,

Beş yüz kişi kaldı şehit namazı,

Ecel şerbetini içen Mustafa

Vatan için candan geçen Mustafa.

Tabiat âfetleri, toplum üzerinde telâfisi güç maddi zararlar ve onulması güç yaralar açar. Deprem, toprak kayması, çığ ve sel baskını, yangın, kıtlık, hastalık kırğını gibi olaylar üzerine yakılmış ağıtlar, acıları, sıkıntıları birlikte paylaşmayı sağlarlar.

1983 yılında Karadeniz Ereğlisi-Kandilli'de ve Zonguldak-Armutçuk'ta maden ocaklarının çökmesi üzerine yakılan ağıtlar, bu felakete karşı önlem alınması çağrısını da beraberinde getirmektedir. Âşık Nurşah Mert'in yakığı ağıttan bölümler aktaralım:

Kandilli'yi sardı kara bir duman,
Her yuvada ayrı bir feryat inler!
Yıktı ocakları ansız bir aman, Her
yuvada ayrı bir firkat inler!

Kara bulut çöktü, yağmur çilesin,
Şu gözlerden gayrı yaşın şilesin,
Bizler gibi kimse böyle ölmesin,
Her yuvada ayrı bir ibret inler.

Medine'de Hac farizesini yaparken Tunel'de ceryan kesilince karanlıkta paniğe kapılarak birbirlerini çiğneyip öldüren hacılar da Âşık Hacı Karakılçık'ın ağıdına konu olmuştur:

Yine hac mevsimi Kurban Bayramı,
Beyaz ihrama girdi hacılar. Mekke,
Medine'ye kutsal yerlere,
Binbir sevinç ile vardı hacılar.

Tünele girince kesildi ceryan,
Kapanmış kapılar kararmış her yan,
Paniğe kapılmış binlerce insan,
Hak yolunda canını verdi hacılar.

Dünya müslümanı hep din gardaşı,
Medine'de yatır Resül'ün nâşı,
İkiyüz altmışbir Türk vatandaşı,
Mateminiz bizi sardı hacılar.

20 Mayıs 1988 günü bir heyelan neticesi büyük bir yıkıma uğrayan İspir-pazaryolu bucağı-

na bağlı Elmalı köyünün trajik durumunu Mahmut Hatunoğlu (1991 :22) ağıtlaştırmıştır:

Nevbaharın geldi ağılı karalı,
Evini yapacak yoktur paralı,
Boynu bükük fakir gönlü yaralı,
Yardımcın yaradan olsun Elmalı.

Genç yiğitler gördüm enkaz söküyor,
Nevcihan kızların sanki göçüyor,
Boynu bükük yaşlı mahsun bakıyor,
Felek ağyar olmuş sana Elmalı.
Ağıtlarda üzüntü dile getirilirken yer yer taşlamalara da yer verilmektedir. 13 Mart 1922'de meydana gelen Erzincan Depreminin ardından devlet ve hükümet yöneticilerinin ilgisizliğini Ozan kopuzlu, "Kırk Gün Sonra Erzincan" isimli ağıdında şöyle dile getiriyor:

Felaket bu şehri taramış gitmiş,
Deprem her tarafı doğramış gitmiş,
Devlet baba bir gün uğramış gitmiş,
Ne vekil, ne bakan var, Erzincan'da
(ÖZSOY, 1992: 57)

Ağıtlar aynı zamanda tarihi birer belge özelliğini de taşırlar. Zira olayın oluş tarihi, günü, saati açıkçı belirtilen bu şiirler, zamanla unutulmuş ve küllenen bir çok olaya ışık tutarlar. Mesela aşağıdaki dörtlüklerden 1939, 1983 ve 1992 Erzincan depremlerini açık bir şekilde öğrenebiliyoruz.

Sorgunlu İkrami (1992; 11)
Yirmi yedi aralık otuz dokuzda,
Gara haber geldi güzel Erzincan.
Yürekden furulduk hep duyu duymaz,
Bizi derde saldı güzel Erzincan.

Ozan Cavakh (1992: 50)
Onsekiz Kasım'da sabaha karşı,
Az kaldı yıkıla canım Erzincan!
Çatladı binalar cam doldu çarşı
Az kaldı yıkıla canım Erzincan!

Murat Çobanoğlu (1992: 63)
Bin dokuz yüz doksan iki senesi,
Mart'ın on üçünde Cuma gecesi,
Yaradanım bitmez kulun çilesi,
Yazılmıştır ferman acıdan acı
Ağıtlarda yer yer sosyal tenkit de yer almak-

ta, bu tenkitlerde sorumlu kişilere görevlerini hatırlatma ve onları uyarma, ana temayı oluşturmaktadır. Son Erzincan depreminde, zaiyatın fazla olmasına yol açan ihmaller âşığın taşlamalarına hedef olduğu gibi halkın dilinde dolaşan ve yansıyan rüşvet, kayırma durumları da ihbar edilmektedir. Âşık Reyhâni'nin "Soruyorum" başlıklı ağıdı bu hususu yansıtan güzel bir örnektir:

Ankara'da duran beyler,
Erzincan'a vardınız mı?
Yol gitmeyen garip köyler,
Hallerini gördünüz mü?
Gerçeğe yan bakılır mı?
Sırta sünger çekilir mi?
Beton bina yıkılır mı?
Mütahite sordunuz mu?

Yoksul elden tutulmuyor,
Uygarlığa yetilmiyor,
Çamur yerde yatılmıyor,
Siz hiç çadır kurdunuz mu?
Ağıtları beste beste,
Söyleniyor son nefeste,
Ölen öldü kalan hasta,
Yaralan sardınız mı?

Çil horozdan eser yeller,
Ciloy dağında mor güller,
Talan yapan resmi eller,
Bileğinden kırdınız mı?

Reyhâni sorma derdimi,
Tabip teşhisin verdi mi?
Sahiden gelen yardımı,
Sahibine verdiniz mi?
(ÖZSOY,1992: 136)

Savaş veya düşman eliyle gelen ölümler için yakılan âğıtlar da bu tenkit ve taşlama açık bir şekilde görülmektedir. Âşık Hacı Karakılıç'ın Bosna-Hersek üzerine yaktığı ağıdı hatırlayalım:

A.B.D.'ye güvenirsek,
Her emrine evet dersek,
Daha nice Bosna Hersek,
Talan olur, talan olur...

Müminler uyanmadıkça,
Sırt sırta dayanmadıkça,

Hak batılı yenmedikçe,
Nice haksız ölen olur...

Budur ecnebinin fak'ı,
Türk'ü, yok etmek merakı,
Müslümana insan hakkı,
Var deseler yalan olur...

Bâtul haktan üstün olur mu?
Domuz gönü mest olur mu?
Ecnebiden dost olur mu?
Olsa olsa yılan olur...

Bosna Hersek eziliyor,
Çiğerlerim sızılıyor,
Yedi yaşında yavrular,
Tecavüzle boğuluyor!...

Geçtiğimiz 1989 yılında Bulgar yönetiminin Türk soydaşlarımıza karşı uyguladıkları zulmü Âşık Hacı Karakılıç'ın şiire dökerken iletişim açısından önemli bir fonksiyonu üstlenmiş oluyor:

Bulgar gavurunun zulmüne bakın,
Masum Türk'e ne yapıyor gör şimdi...
İnsanlık âlemi ayağa kalkın,
Deyinsene bu gidişe dur şimdi...
.....

Bıraksın Bulgarlar gelsin soydaşım,
Açıktır soframık, ekmeğim, aşım,
Neden tutsak olsun benim gardaşım,
Yakın çağda bütün dünya hür şimdi...
Günümüz âşık ve şairlerinin yaktığı âğıtlar, âğıtçı kadınların yaktığı ve birçoğu anonimleşmiş âğıtlardan kısmen farklı karakter arz etmektedirler. Yürekleri depreştiren, duygu tellerini titreten bu duygusal şiirlerde yer yer sorumlulara mesajlar vardır. Bunları okurken veya dinlerken üzüntü ve göz yaşlarımızı gizleyemediğimiz gibi, bu duruma sebep olanlara karşı nefret ve kinimizi de saklamıyoruz.

Bosna'daki Sırp vahşeti üzerine bir şiir yazmasını istediğimiz Asker Ozan İskender Marancı'nın "Serzeniş" adlı şiirinden aldığımız şu dörtlükler, âğıt türünün tipik bir örneğini oluşturuyor:

Ağır yük yükledin sırtıma benim,
Bosna için yazı yazamam hocam.
Bu zulmü tarife gücüm yetmiyor,
Bosna için yazı yazamam hocam.

.....
 Bosna'da maden yok, petrol yok belli,
 Olsa bile ikram eden yok belli...
 Bu yüzden imdada giden yok belli...
 Bosna için yazı yazamam hocam..

Azerbaycanlı Şair Mehmet Aslan (1990: 99-104), Ocak 1990'da Rus tanklarının mâsum Bakü halkına karşı giriştiği saldırıyı "Şehitlerimize Ağ" başlığı altında şiirleştirmiştir. Kırkbir dörtlükten meydana gelen bu şiirdeki imajların güçlülüğü, okuyucuyu trajik ve dramatik yönden etkilemektedir.

Göyler yaman garışg,
 Ağla gerenfil ağla!
 Sis gelir gan garışg,
 Ağla gerenfil ağla!

Cavanlara gydılar,
 Tanklar altda goydular,
 Ganim içip doydular,
 Ağla gerenfil ağla!

Bu bedensiz gollara,
 Bu uçurum yollara,
 Bu yiyesez gullara,
 Ağla gerenfil ağla!

Heyre şer üstün geldi,
 İniltili ün geldi,
 Ağlamalı gün geldi,
 Ağla gerenfil ağla!
 Türk-İslâm âleminin yüreğini dağlayan bu olayı yine Azerbaycanlı Şâir Gabil "Mersiye" başlıklı şiiriyle dile getirmiştir.

Geceni ateş ile gırmızı dan eylediler,
 Halgımı milletimi gülle baran eylediler.
 Tutulup vahimeden nitg bu gün, dil bu seher,
 Bezeyip Abşeron'u ganlı gerenfil bu seher,
 Bakı feryad eleyir, gözden ahır sel bu seher,
 Gemiler nâle çekir erşe çihır zil bu seher,
 Geceni ateş ile gırmızı dan eylediler,
 Halgımı milletimi güllebaran eylediler.

Öz Gızıl Ordumuzun yurdumuza gesdine bah,
 Üstüme tank yeriden fitnekarın şestine bah,
 Gözü ganımla humar düşmenimin mestine bah,
 Gara bayraglarımın cergesine, destine bah,
 Geceni ateş ile gırmızı dan eylediler,

Halgımı milletimi güllebaran eylediler.
 Öldü genç, öldü uşag, öldü gelin kızlarımız,
 Ölmedi! Şanlı şehid oldu neçe yüzlerimiz,
 Bu saat Kerbübela düzleridir düzlerimiz,
 Nece gan ağlamasın tizlerimiz gözlerimiz,
 Geceni ateş ile gırmızı dan eylediler,
 Halgımı milletimi güllebaran eylediler.
 Kim görüp böyle merasim ola milyonlar ile,
 Bakı insan alımıyla dola milyonlar ile,
 Salına şanlı şehidler yola milyonlar ile,
 Analarla bacılar saç yola milyonlar ile,
 Geceni ateş ile gırmızı dan eylediler,
 Halgımı milletimi güllebaran eylediler. *
 (YILDIRIM, 1991: 11-12)

Türk topluluklarında "yakını yakma" "gelin ağlatma" adı verilen ağıt türküleri vardır. Bir kızın evden ayrılması, özellikle anne için bir anda içine sığdıramadığı bir acıdır. Bu tür ağıtların, konusu ölüm ve felaketler gibi katlanılması, kabullenilmesi güç olaylar olmamakla birlikte bab evinden uzaklaşma, etkisi uzun süren üzüntülerdendir.

Kına ağıtları, daha çok kadın âşıklarımız tarafından söylenilmektedir. Âşık Nurşah (Durşen Mert)'in kızının gelin gidişinin ardından yaktığı ağıt, hasret duygusunun odaklaştığı mısralar oluyor:

Kızım Aldın Giden Benden

Kara gurbet dedikleri,
 Kızım aldın giden benden,
 Dert budur söyledikleri,
 Kızım aldın giden benden,

Sofrada kaldı kaşığı,
 Kız ananın yan eşiği,
 Karardı yanmaz ışığı,
 Kızım aldın giden benden,

Kucağımda büyüttüğüm,
 Şu koynumda uyuttuğum,
 Küştan küştan avuttuğum,
 Kızım aldın giden benden,

Kızım ele gelin oldun,
 Gayrı sen onların oldun,
 Nasibini burdan doldun,
 Kızım aldın giden benden,

Anne Nurşah, tacın takar,
 Firkat ağdını yakar,

Ardın sıra yavrum bakar,
Kızım aldın giden benden.

Verdiğimiz bilgilere, trafik kazası, kan gütme, kıskançlık gibi sebeplere bağlı olarak meydana gelen ölümleri de eklersek; ağıtların acıklı bir vakanın hikayesi olduğu gerçeği ortaya çıkar. Âşıklar toplu felaketleri konu olarak ele aldıklarında ağıtlarını kendi dillerinden; münferit ölümlerde ise daha çok ölen kişinin annesi veya babasının dilinden yakmaktadır. Bu durum şiire daha fazla içtenlik katmaktadır. Savaş veya düşman eliyle gelen ölümler için yakılan ağıtlar bir

nevi taşlama hüviyetinde, diğer sırasız ölümleri konu alan ağıtlar ise lirik ve trajik duyguların ağırlık kazandığı şiirlerdir.

Temennimiz yeni ağıtların yakılmasına sebep olan olayların bir daha yaşanmamasıdır. Sözüümüze şu son bentle noktalayalım:

Bir yerde bir ışık söneceği an
Bir yerde bir garip öleceği an,
Büyütüp gününü göreceği an,
Ananın oğula hasret gitmesi,
Yaralar, yaralar, öldürür beni!...

KAYNAKLAR

GÖRKEM, İsmail		ÇOBANOĞLU, Murat	
1990	Yukarı (Çukurova) Ağıtları Üzerine Mukayeseli Bir Araştırma (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ	1992	"Erzincan'a Ağıt" , Destanlarla Erzincan.
Türkiye Diyanet Vakfı	İslam Ansiklopedisi, C.1.	ASLAN, Mehmet 1990	Bilmecedi Bildiğimiz Bu Dünya, YAZICI Neşriyat, BakÜ.
ALADAĞ, M. Gökalp 1949	"Doğu Anadolu'dan Birkaç Ağıt Örneği", TFA.	YILDIRIM, İ. Murat 1991	Gardaş Edebiyatlar, No. 19, İzmir.
HATUNOĞLU, Mahmut 1991	Palandöken Dergisi, Mayıs, S.6.	SORGUNLU, İkrâmi 1992	"Erzincan Destanı", Destanlarla Erzincan.
ÖZSOY, Bekir Sami ASLAN, Namık DURBİLMEZ, Bayram 1992	Destanlarla Erzincan, Kayseri.	CAVAKLI, Ozan 1992	"Erzincan Depreminin Ardından", Destanlarla Erzincan.
		* Baran : Kurşun yağmuru	
		Şest : Göğüs kabartma Nıtg : Nutk Cerge : Sıra Zil : Tiz ses Dest : Deste, grup	